

Dr. Noha fellázad

Dr. Noha hétköznapijai

Eörsi István

tárcanovellái hetente
jelennek meg
mellékletünkben

Régi barátja, egy hórihorgas fényképész kölcsönkérte dr. Nohától görögországi útikönyveit. Pünkösöd táján lesz pár szabad napja, melyet a legklasszikusabb istenek földjén szeretne Nikonjával eltölteni. Az interneten kiválasztotta már a legolcsóbb légi lehetőséget. Ennél autóval is többbe kerülne az út a mai benzinárak mellett. Majd verni kezdte vendéglátója bekapcsolt komputerének billentyűit. Egykettőre megjelent a keresett oldal a start- és célállomásokkal, utazási időkkal és árakkal, de amikor meg akarta mutatni, hogy miként kell megrendelni a jegyet, a masina ötször egymás után újabb adatokat kért. A barát dr. Noha komputerét okolta, majd elővette mobilját, és elmagyarázta, hogy milyen megtakarításokra ad lehetőséget ez a fantasztikus találmány. Dr. Noha váratlanul félbeszakította szóáradatát. „Hallgass!” – mondta, és alulról a barátjára vigyorgott. Ez zsebkendőjével megtöröl-

te izzadt homlokát, és álmélkodva látta, hogy dr. Noha a kézfejebe harap. „Mi bajod? – kérdezte. – Ideges vagy?”

„Pofa be! – kiáltotta dr. Noha. – Lát-hattad, hogy ellenem fellázadnak a masinák, mihelyt praktikus ügyekről faggatom őket. De ha nem így volna is: naponta hány munkaórámbe kerülne, hogy minden helyzetben megtaláljam a legtakarékosabb megoldást? Időm és energiám hány százalékát kellene efféle célokra pocskolnom? Például a bankok és a telefontársaságok emberi fogyasztásra nem alkalmas nyelven megfogalmazott rendkívül kedvező ajánlatainak pusztá megértése több időmet emésztene fel, mint amennyi Edisonnak kellett ahhoz, hogy feltalálja a szénszálas izzólámpát. És ez még mindig csak mennyiségi érvelés, amelyet te erőltettél rám. Pedig a mennyiségi viszonylatok körül forgolódo gondolkodás leszűkíti és eltorzítja az ember szellemi kapacitását.

Azon az éjszakán, amikor az Európai Unió tagjai lettünk, tíz perccel éjfél előtt piros bort loccsantottam egy feltűnően előnyös külsejű pincérnő szoknyájára, majd azzal vigasztaltam magam, meg őt is, hogy még Európán kívül történt a baleset. Erre megkérdezte tőlem, hogy mit izgat engem Európa, talán felemelik holnaptól a fizetésemet? Ezt a tündibüdi tüneményt hidegen hagyta mind az, amit kultúránkban és eszmélkedésünkben több mint kétszáz éve a „Nyugat” fogalma jelent, és csak az érdekelte, hogy mit spórolhatunk rajta. Mit spórolhatunk az interneten, a mobilon, az esemesen, az Európai Unión, mit spórolhatunk az emberi jogok deklarációján, az Akropoliszon, a reformáció genfi emlékművén, továbbá Joyce-on és Giacomettin. Ez a tévéreklámok színvonala. Én rövid számítás után arra jöttem rá, hogy anyagilag is ráfizetek, ha lesüllyedek idáig. Mondok egy példát, hogy te is

megértsd: a tévé útján értesülök arról, hogy pénteken húsz százalékkal olcsóbban jutok fürdőszoba-berendezéshez, mint a hét többi munkanapján. Így hát elrohanok az áruházba, hogy vásároljak egy véccékagylót, amire nincs is égetően szükségem, és ezért nem tudom megírni tanulmányomat a kör négyszögesítésének filozófiai izgalmairól...”

Barátja, aki e szónoklat közben a komputeren babrált, dr. Noha szavába vágott. „Nézd, ez a légi járatom – mondta. – 240 euró helyett 80-ért visz el, a repülőtéri adót is beleszámítva, Budapest-től Athénig.” „Nem nézem – felelte dr. Noha –, inkább megírom ezt a mi kis beszélgetésünket. Ha mondjuk két nyelven megjelenik, újságban és később könyvben, akkor több pénz üti érte a markomat, mint amennyit te spórolsz. Ráadásul részesülök a gondolkodás megfizethetetlen gyönyörében is.” És újból felvigyorgott, bele a barátja arcába.